

МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ

СКОПЈЕ 2004

АКАДЕМИК
ЦВЕТАН
ГРОЗДАНОВ,
ПРЕТСЕДАТЕЛ
НА МАНУ

Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ) е основана со Закон донесен на 22 февруари 1967 година од Собранието на Р. Македонија. Академијата е формирана како врвна научна и уметничка установа во нашата Држава, која ѝ следи состојбите, го поттикнува развојот на науките и уметностите и се залага за нивно унапредување. Академијата ѝ разгледува состојбите во областите на културното наследство и природното богатство, соработува во утврдувањето на националната политика во науките и уметностите, поттикнува, координира, организира и врши научни истражувања и уметнички остварувања, а посебно оние што се од исклучително значење за Македонија. Таа обезбедува услови за научна работа и уметничко творештво на своите членови, се залага за примена на современите методи, научните знаења и резултатите во научните истражувања; воспоставува, одржува и развива меѓународна соработка во областите на науките и уметностите.

Своите задачи Академијата, како врвна самостојна научна и уметничка установа, ѝ реализира со организирање фундаментални, развојни и применети истражувања, посебно со комплексни и мултидисциплинарни истражувања; со организирање научни собири и уметнички презентации и со објавување на резултатите од научните истражувања и научните собири, како и уметничките остварувања. Академијата соработува со универзитетите, научните и културните установи, со друштвата за наука и уметност и со други организации од областите на науките и уметностите во Републиката, со академии на науките и уметностите и со други научни и уметнички институции од странство.

Во поновата македонска реалност, по конституирањето на македонската држава на Првото заседание на АСНОМ (1944), годината илјада деведесетини илјади и седма ја смејаме за година на официјалното основање на Македонската академија на науките и уметностите. Во 1997 година, Академијата го одбележа својот триесетгодишен јубилеј.

Измината е една значајна етапа од нејзиниот досегашен развој. Но, како и се друго и таа самата е исправена пред големиот предизвик што ѝ носи новото време на новиот милениум.

Ако сè само во времето добива трајна смисла, ако само времето трајно не осмислува, на науката и на уметноста е да го осмислат времето остварувајќи свои траги во него.

СПОМЕНИКОТ
ИЛИНДЕН
ВО КРУШЕВО,
АКАД. ЈОРДАН
ГРАБУЛОСКИ

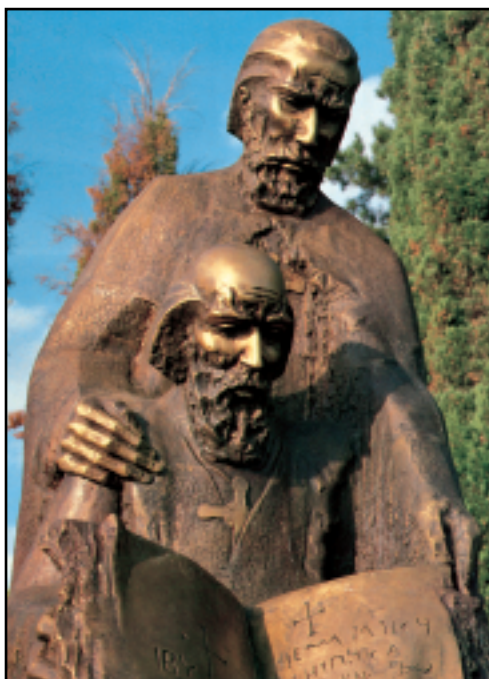

КОРЕНИ

На чинот на официјалното основање на оваа врвна македонска институција на науките и уметностите му претходеше период од 150 години, исполнети со силен размав на хуманистичките научни дисциплини: лингвистиката, книжевната наука, историографијата, етнологијата и фолклористиката, но и на природните, техничките и општествените науки, како и на уметностите, особено на поезијата, музиката, живописот и градителството. Повеќемина македонски интелектуалци, научници и уметници се вградија со личен влог во развојот на македонската култура во XIX и XX век. Така течеа духовните континуитети во македонската културна историја и сите тие величествени градби на духот, низ еден природен историски процес, доведоа до основањето на Македонската академија на науките и уметностите.

Охридскиот книжевен центар на св. Климент и св. Наум, кон крајот на IX и почетокот на X век, создаде почва за богата писмена активност и научно-литературна, образовна и уметничка дејност во Македонија. На овие простори се роди првото словенско писмо, кое од Македо-

нија се ширеше и се распространуваше низ целиот словенски свет. Овде опстојуваше нашата македонско-словенска цивилизација, со високи естетски вредности во областа на книжевното творештво, ликовната, музич-

СПОМЕНИКОТ НА
СВЕТИТЕ КИРИЛ И
МЕТОДИЈ (ДЕТАЉ),
ВО ОХРИД (БРОНЗА)
АКАД. ТОМЕ
СЕРАФИМОВСКИ

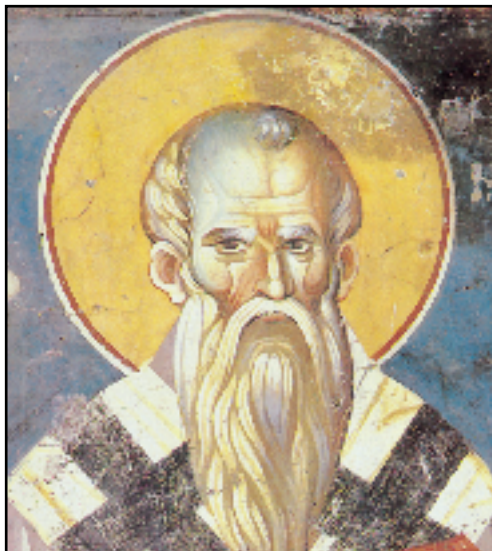
ката и архитектонската уметност.

По Кримската војна (1853–1856), кога во европска Турција беа создадени услови за послободна пројава на народните стремежи, почнува вистинската македонска *ѝреродба* што ја предводат познати македонски културно-национални дејци, просветители, лингвисти, писатели и собирачи на народни умотворби.

Во средината на минатиот век

СВ. КЛИМЕНТ
ОХРИДСКИ
ФРЕСКА (ДЕТАЉ),
СВ. БОГОРОДИЦА
ПЕРИВЛЕПТОС
(СВ. КЛИМЕНТ)
ОХРИД,
1295 ГОДИНА

архимандритот *Парѝенија Зоѣрафски* (Галичник, 1818 – Цариград, 1876), воспитаник на Солун, Атина, Киев, Москва и Санкт-Петербург, објавува два учебника на „македонското наречие“ (*Краѝка Священна исѝорѝа на Вейхо-и-Новозавейна-ѝа Църковъ*,

1857, и *Началное учение за дѝѝа-ѝа*, 1858), како и една прирачна *Краѝка славянска ѣраммаѝика* (1859). Со проучувањето на принципите за изградбата на еден литературен јазик и посебно на граматичката структура на западномакедонскиот народен говор (*Първа часѝѝ на Грамаѝѝикаѝа за членовы-ѝе*, 1857), *Парте-нија Зографски* ги постави основите на современата македонска филологија.

Димѝѝирија Миладинов (Струга, 1810 – Цариград, 1862) е најистакнатиот будител на словенската свест во Македонија во половината на XIX век за воведување на родниот јазик и словенското писмо во македонските училишта. Прв македонски собирач на народното творештво и главен

МАНАСТИРОТ
СВ. НАУМ
ВО ОХРИД

составувач на антологискиот зборник со народни песни што го издаде брат му Константин во Загреб (1861).

Константин Миладинов (Струга, 1830 – Цариград, 1862) е основоположник на македонската поезија во XIX век, брат на преродбенскиот деец Димитрија Миладинов. По Атина студирал словенска филологија на Московскиот универзитет. Освен по својата лирика, познат е, заедно со својот брат, и по собирањето, редактирањето и објавувањето на ненадминатиот антологиски зборник на народни песни (1861).

Рајко Жинзифов (Велес, 1839 – Москва, 1877) е автор на најобемниот поетски опус на родниот јазик во XIX век и плоден публицист и преведувач.

Григор Прличев (Охрид, 1830 – 1893) сред плејадата македонски творци од таа епоха (К. Петкович, Р. Жинзифов, Ј. Хаџиконстантинов – Џинот, А. Петкович, Ѓ. Динката и др.) зазема врвно место и претставува најголем литературен талент на нашиот XIX век. Се прослави со своите поеми на изворни македонски теми *Сердарот* и *Скендербеџ*, со *Автобиографијата*, како уникатно прозно дело, како и со препевите на еповите *Илијада* и *Одисеја* на Хомер. Пишувајќи на повеќе јазици, Прличев остана славен автор во три

СВ. НАУМ
ОХРИДСКИ
(ДЕТАЉ),
ЛИТИСКА ИКОНА
XIV ВЕК

литератури.

Андреја Дамјанов (Папрадиште, околу 1813 – Велес, 1878) е еден од најпознатите мајстори-градители на Балканот. Има изградено над 40 објекти, главно цркви. Негови по-

СВАДБА
(МАСЛО
НА ПЛАТНО),
АКАД. НИКОЛА
МАРТИНОСКИ

ПОРТРЕТ
НА АРХИМАНДРИТ
ПАРТЕНИЈА
ЗОГРАФСКИ
(МАСЛО НА ПЛАТНО),
БЛАГОЈА
НИКОЛОВСКИ

ДОЛАП
(МАСЛО НА ПЛАТНО),
ЛАЗАР ЛИЧЕНОСКИ

значајни дела се: црквата „Св. Пантелејмон“ во Велес (1840), црквата во манастирот „Св. Јоаким Осоговски“, кај Крива Паланка (1845), црквата „Св. Богородица“ во штипското Ново Село (1850), црквата „Св. Никола“ во Куманово (1851), како и цркви во Ниш, Нова Црква, Мостар, Сараево и др.

Ѓорѓија М. Пулевски (Галичник, 1817 – Софија, 1895) создаде опус што значи меѓа во македонската историја. Ја објави првата стихозбирка на македонски јазик *Македонска ѝеснарка* (I и II, 1879) и првата сепаратно објавена револуционерна поема *Самовила Македонска* (1878). Редок балкански полиглот, учебникар и лексикограф, тој е автор на *Речникъ оѣъ чейѣири језика*, 1873 и *Речник од ѣири језика*, 1873, автор на првата печатена граматика на македонскиот јазик (*Слоѣница речовска*, 1880) и на првата *Славјанскомакедонска оѣиѣиѣа исѣиѣиѣија* на македонски јазик (завршена во 1892 год.).

Марко К. Цейенков (Прилеп, 1829 – Софија, 1920), покрај поетското, прозното и драмското дело, со своите етнографско-фолклористички и филолошки записи, е најбогатиот и најзначаен собирач на македонските народни умотворби од втората половина на XIX и почетокот на XX век (*Македонски народни умотворби*, I–X, 1972).

Кузман Шайкарев (Охрид, 1834 – Софија, 1908) е народен учител и еден од првите и најплоден македонски учебникар во XIX век, собирач и издавач на македонското народно творештво, етнограф и преродбенски деец.

Аџанас Бадев (Прилеп, 1860 – Софија, 1908) македонски композитор и музички педагог. Студиите по музика ги учел во Москва и во Санкт-Петербург, каде што, меѓу другите, му предаваат истакнатите руски композитори М. Балакирјев и Н. Римски-Корсаков. Бадев е еден од првите музички образовани композитори во Македонија. Покрај низа хорски обработки на народни теми и детски песни, тој е автор на *Липурџијата според Јован Златоуст*, едно од најзначајните дела од овој жанр во јужнословенските земји кон крајот на XIX век, печатено во Лајпциг во 1898 година.

Војдан Чернодрински (Селце, 1875 – Софија, 1951) е најплодниот драмски писател на македонски јазик до крајот на Втората светска војна и основоположник на современиот македонски театар, автор на најпопуларната македонска драма *Македонска крвава свадба* (1900) и на првата драмска творба во стихови *Среќа* (1903). Основач е и раководител на драмскиот кружок *Македонски зборов* (1894) и на првата Ма-

ПОРТРЕТ
НА КОНСТАНТИН
МИЛАДИНОВ
(МАСЛО НА ПЛАТНО),
РОДОЉУБ
АНАСТАСОВ

кедонска драмска труппа *Скрб и утеша* (1901).

Во историјата на македонската наука и уметност посебно место и

ЈАМА (БРОНЗА),
АКАД. ДИМО
ТОДОРОВСКИ

значење имаат бројни културни и научно-литературни институции што се формираа во Македонија и особено во странство. Тука треба да се споменат *Младата македонска книжовна дружина* (1890–1892), со нејзиниот печатен орган *Лоза* (1892), во чии пазуви се родија и дејствуваа голем број македонски интелектуалци; Ученичката дружина *Вардар* во

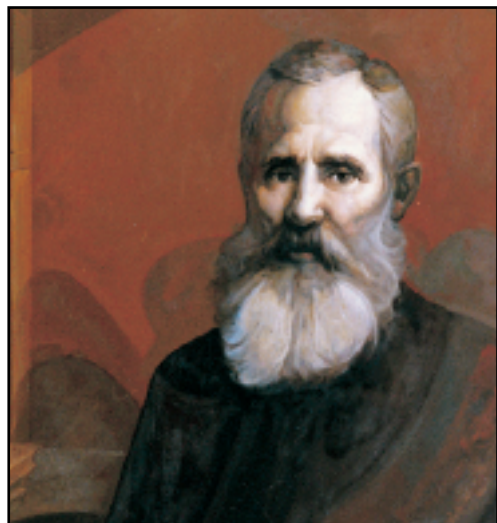
СЕДЕЧКА ФИГУРА
(ТАПИСЕРИЈА),
АКАД. ДИМЧЕ КОЦО

ПОРТРЕТ НА АНДРЕЈА ДАМЈАНОВ
(МАСЛО НА ПЛАТНО), КОЛЕ МАНЕВ

Белград (1893–1894), во која доаѓа до првата средба на двете најмаркантни македонски интелектуални фигури Крсте Мисирков и Димитрија Чуповски; *Македонскиот клуб* со читалиште во Белград што го издаваше весникот *Балкански гласник* (1902) и ги постави основите на *Новото движење*.

Меѓутоа, најзначајно место зазема *Македонскиот научно-литературно друштво* во Санкт-Петербург (28. X 1902), под претседателство на Димитрија Чуповски, што основа свои филијали и сред македонската емиграција во Софија (1903) и во Одеса (1905), како и свои јадра во Битола и Солун (1910–1913). Со својата богата научна и литературна дејност, со јасно формулираната македонска национална програма: првпат го воведува македонскиот јазик

ПОРТРЕТ НА ГРИГОР ПРЛИЧЕВ
(МАСЛО НА ПЛАТНО), КОЛЕ МАНЕВ

и официјално во службена употреба (чл. 12 од Уставот од 16. XII 1903); ја објавува првата книга на современиот македонски литературен јазик

(*За македонскиот јазик*, 1903), го издава првото научно-литературно списание (*Вардар*, 1905) на тој јазик и правопис и првата *Карта на Македонија* (1913); ги објавува историските меморандуми и други официјални акти со јасна македонска национална идеологија и ослободителна програма за зачувување на целостта и извојување на слободата на Македонија (1913–1915); ја издава најзначајната периодична публикација (на руски и македонски јазик) *Македонскиот глас* (*Македонски глас*) (1913–1914); го изработува македонското национално знаме (1914) и ја публикува *Програмата за Балканска демократска федеративна република* (1917).

МОТИВ ОД СТРУГА
(МАСЛО НА ПЛАТНО),
АКАД. ВАНГЕЛ
КОЏОМАН

Со богатата научно-литературна и културно-национална дејност, оваа институција претставува фундамент на Македонската академија на науките и уметностите и со неа всушност почнува нејзината историја.

Двете централни интелектуални фигури на *Македонското научно-литературно друѓарство* во Санкт-Петербург се:

ИТАР ПЕЈО
(БРОНЗА),
АКАД. ТОМЕ
СЕРАФИМОВСКИ

ПОРТРЕТ НА ДИМИТРИЈА ЧУПОВСКИ
(МАСЛО НА ПЛАТНО),
БЛАГОЈА НИКОЛОВСКИ

Димитрија Чуџовски (Папрадиште, 1878 – Ленинград, 1940) е еден од основачите и претседател на Друѓарството (1902–1917), автор на голем број статии и официјални акти, издавач на печатениот орган на *Македонската колонија*, организатор на повеќе македонски национални асоцијации, автор на стихови на руски и на македонски јазик, изработи прв македонско-руски речник и скицира македонска граматика и опфатна енциклопедиски конципирана монографија за Македонија и Македонците.

Крстѐ П. Мисирков (Постол, 1874 – Софија, 1926) е најистакнатиот македонски славист – лингвист, фолклорист и историчар од европски формат и идеолог на новото ма-

ПОРТРЕТ НА КОЧО РАЦИН (МАСЛО НА ПЛАТНО), БЛАГОЈА НИКОЛОВСКИ

кедонско националноослободително движење. Автор е на познатата основоположничка книга од фундаментално значење за развојот на современиот македонски литературен јазик и правопис *За македонскиот јазик* (1903) и уредник, издавач и автор на списанието *Вардар* (1905).

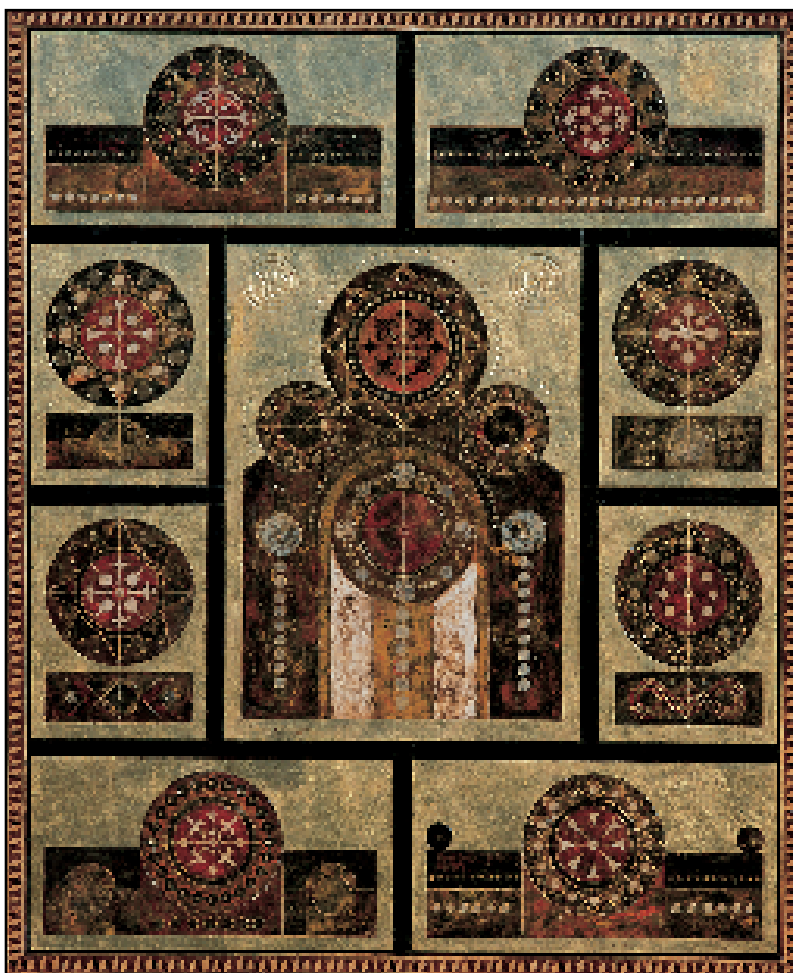
По Првата светска војна следбеници на оваа активност станаа: Културно-просветното друштво *Вардар* во Загреб, Белград и Скопје (1935–1938), Публицистичкиот кружок *Нација и култура* во Софија (1937–1938) на Коста Веселинов и, пред сè, *Македонскиот литературен кружок* (1936–1942) на Никола Ј. Вапцаров.

Кочо Рацин (Велес, 1908 – Лопушник, 1943) е најистакнатиот поет, прозаист, критичар, историски

мислител, национален деец и најпознат македонски интелектуалец меѓу двете светски војни. Неговата книга *Бели муѓри* (Самобор, 1939) претставува едно од најзначајните поетски дела во македонската современа литература. УНЕСКО во својата позната едиција *Éminentes personnalités de la culture slave* објави книга за Кочо Рацин (*Kocho Racine*, UNESCO, Paris 1986).

Кочо Рацин, Венко Марковски, Коле Неделковски и Волче Наумчески со своите стихозбирки на

ПОЛИПТИХ
(МАСЛО НА
ЛЕСОНИТ),
АКАД. ДИМИТАР
КОНДОВСКИ

македонски јазик, и драмските писатели *Војдан Чернодрински, Никола Киров–Мајски, Васил Иљоски, Ристо Крле* и *Анџон Панов* со своите драмски дела ги поставија темелите на новата македонска книжевност меѓу двете светски војни. Во истиот период *Никола Марџиноски, Лазар Личеноски, Димитар Аврамовски–Пандилов, Вангел Коџоман, Томо Владимирски* и *Димо Тодоровски* ја втемелија македонската современа ликовна уметност, додека композиторите *Живко Фирфов, Сџефан Гајдов, Трајко Прокопиев* и *Тодор Скаловски*, пак, современата македонска музичка уметност.

Исто така, во периодот меѓу двете светски војни повеќемина македонски научни творци, меѓу кои:

Сотир Томоски, Кирил Жерновски, Пејтар Серафимов, во областа на техничките науки; *Михаило Д. Пејрушевски, Хараламџие Поленаковиќ, Ѓорѓи Шоџиџајанов* во филолошките науки; *Димитар Арсов* и *Хараламџи Манчев* во медицинските науки; *Лазар Бабамов* во земјоделските науки; *Тодор Миrowsки, Борислав Благоев, Лазар Соколов* и *Борис Арсов* во економските и правните науки – дадоа значаен придонес во втемелувањето и развитокот на природните и хуманистичките науки во Македонија.

Во конституирањето на МАНУ исклучително значајна улога имаше Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ со својата прва факултетска институција – Филозофскиот факултет (1946), како и самостојните научноистражувачки институти во Македонија, од чиешто најистакнати професори и научници беа избрани и се избираат членовите на МАНУ.

Големото дело на македонските филолози, фолклористи, историографи, научни творци од областа на природните, техничките и општествените науки, писатели, сликари, композитори и скулптори е вградено во темелите на Македонската академија на науките и уметностите.

ПЛАЖА
(МАСЛО
НА ПЛАТНО),
АКАД. ВАСКО
ТАШКОВСКИ

АКАДЕМИЈАТА ДЕНЕС

Највисок орган на Македонската академија на науките и уметностите е Собранието што го сочинуваат сите членови. Собранието ги донесува најважните акти и решенија за организацијата и работата на Академијата (статутот, финансискиот план, основањето одделинија и научни и уметнички единици и др.), избира претседател, потпретседател и секретар на Академијата и одреден број членови на Претседателството.

Собранието избира членови на Академијата (редовни, надворешни, почесни) секоја трета година, со мнозинство гласови од сите редовни членови и со тајно гласање.

Членовите на Академијата се самостојни во нивната научноистражувачка и уметничка дејност, а нивниот избор е доживотен.

Организационата структура на Академијата вклучува: Претседателство, пет одделинија, пет истражувачки центри, две стручни единици и секретаријат.

ГОДИШНО
СОБРАНИЕ НА МАНУ

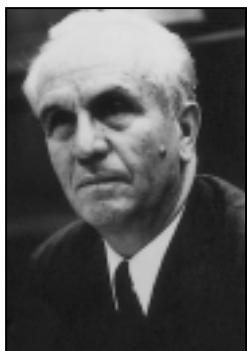
ПРЕТСЕДАТЕЛСТВО

БЛАЖЕ КОНЕСКИ

Претседателството го сочинуваат: претседателот, потпретседателот и секретарот на Академијата, секретарите на одделенијата и еден или повеќе членови избрани од Собранието на Академијата.

Во досегашниот период од основањето на Академијата биле избрани следните раководни личности:

МИХАИЛО
АПОСТОЛСКИ

ЈОРДАН
ПОП-ЈОРДАНОВ

КСЕНТЕ БОГОЕВ

ГЕОРГИ ЕФРЕМОВ

ЦВЕТАН ГРОЗДАНОВ

Претседатели

*Блаже Конески, 1967–75; Михаило Ајостџолски, 1976–83;
Јордан Пој-Јорданов, 1984–91; Ксеније Боѓоев, 1992–99;
Георѓи Ефремов, 2000–јуни 2001, Маџеја Маџевски, јули 2001–2003;
Цвеџан Грозданов, 2004*

Потпретседатели

*Хараламџе Поленаковиќ, 1967–75; Ѓорѓи Филиџовски, 1976–79;
Блаѓој Поџов, 1980–83; Ѓорѓи Филиџовски, 1984–91;
Александар Андреевски, 1992–99; Георѓи Сџарделов, 2000–2003;
Момир Поленаковиќ, 2004*

Секретари

*Ѓорѓи Филиџовски, 1967–75; Блаѓој Поџов, 1976–79;
Евџени Димџиров, 1980–83; Крум Томовски, 1984–91;
Ташко Георѓиевски, 1992–99; Блаже Рисџовски, 2000–2003;
Ташко Георѓиевски, 2004*

Претседателството и другите организациони единици го имаат, во актуелниов период, следниов состав:

претседател: Цветан Грозданов; *поипретседател:* Момир Поленаковиќ; *секретар:* Ташко Георгиевски; *членови:* Зузана Тополинска, Таки Фити, Бојан Шоптрајанов, Владимир Серафимоски, Петре М. Андреевски и Александар Андреевски.

СЕКРЕТАРИ

Зузана Тојолињска

Таки Фити

Бојан Шоптрајанов

Владимир Серафимоски

Петре М. Андреевски

ОДДЕЛЕНИЈА

ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИКА И ЛИТЕРАТУРНА НАУКА

ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ОПШТЕСТВЕНИ НАУКИ

ОДДЕЛЕНИЕ ЗА МАТЕМАТИЧКО-ТЕХНИЧКИ НАУКИ

ОДДЕЛЕНИЕ ЗА БИОЛОШКИ И МЕДИЦИНСКИ НАУКИ

ОДДЕЛЕНИЕ ЗА УМЕТНОСТ

РАКОВОДИТЕЛИ

Јордан Пој-Јорданов

Исак Таџер

Георѓи Сџарделов

Зузана Тојолињска

Никола Кљусев

ИСТРАЖУВАЧКИ ЦЕНТРИ

ИСТРАЖУВАЧКИ ЦЕНТАР ЗА ЕНЕРГЕТИКА, ИНФОРМАТИКА И МАТЕРИЈАЛИ

ИСТРАЖУВАЧКИ ЦЕНТАР ЗА ГЕНЕТСКО ИНЖЕНЕРСТВО И БИОТЕХНОЛОГИЈА

ЛЕКСИКОГРАФСКИ ЦЕНТАР

ЦЕНТАР ЗА АРЕАЛНА ЛИНГВИСТИКА

ЦЕНТАР ЗА СТРАТЕГИСКИ ИСТРАЖУВАЊА

СЕКРЕТАРИЈАТ

Лидија Симовска

Нада Георѓиева

Власимир Видоески

АДМИНИСТРАЦИЈА

СЕКРЕТАР НА СЕКРЕТАРИЈАТОТ

ОДДЕЛ ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

БИБЛИОТЕКА

АРХИВ

ОДДЕЛЕНИЈА

Целокупната базична дејност на Академијата се одвива во нејзините пет одделенија: *Одделение за лингвистика и литературна наука, Одделение за општите науки, Одделение за математичко-технички науки, Одделение за биолошки и медицински науки и Одделение за уметности.*

Одделенијата ги разгледуваат состојбите во областа на соодветните науки, односно уметности, даваат мислења и предлози за нивно унапредување и за примена на современите научни знаења и на резултатите од научните истражувања. Одделенијата расправаат по предлозите за објавување научни трудови и уметнички творби на своите членови, како и за трудовите од областа на соодветните науки и уметности што ѝ се поднесени на Академијата за објавување; решаваат за

публикување на трудови во списанието на одделението и утврдуваат предлози за објавувањето на трудови во други публикации на Академијата. Одделенијата иницираат и даваат мислења за научноистражувачките и уметничките проекти што се изведуваат во Академијата; предлагаат организирање на научни и свечени собири и уметнички приредби; ги утврдуваат програмите за својата работа; предлагаат кандидати за редовни членови на Академијата, за членови надвор од работниот состав и почесни членови и даваат мислења по предлозите за избор на редовни членови што се поднесени од високообразовни или научни установи, од научни или уметнички организации.

Научната активност на членовите на Академијата се остварува преку одделенијата и истражувачките центри.

Одделение за лингвистика и литературна наука

Во Одделението за лингвистика и литературна наука се застапени следниве научни области: лингвистиката, филологијата, литературната наука, фолклорот и други сродни науки.

Членови на Одделението се: Милан Гурчинов (славистика и компаративна книжевност), Петар Хр. Илиевски (класична филологија), Блаже Ристовски (историски и филолошки науки), Зузана Тополињска (лингвистика и славистика) и Ката Ќулавкова (теорија на книжевноста и книжевна херменевтика).

Одделение за општите науки

Во Одделението за општите науки се застапени следниве научни области: историјата, историјата на уметноста, археологијата, економијата, финансиите, демографијата, статистиката, правото, политичките науки, филозофијата, педагогијата и други хуманистички науки.

Членови на Одделението се: Блага Алексова (старохристијанска и словенска археологија), Ксенте Богоев (финансиска теорија и политика), Цветан Грозданов (средновековна и византиска уметност), Евгени Димитров (уставно право), Иван Катарциев (историски науки), Никола Кљусев (теорија и политика на стопанскиот развој), Никола Узунов (современи економски системи) и Таки Фити (економски науки – макроекономија).

Одделение за математичко-технички науки

Во Одделението за математичко-технички науки се застапени следниве научни области: математиката, физиката, хемијата, архитектурата, градежништвото, енергетиката, технологијата, електрониката, автоматизацијата, компјутерството, информациската техника и технологија, комуникациската техника и други математички и технички науки.

Членови на Одделението се: Томе Бошевски (електротехника), Ратко Јанев (нуклеарна физика), Јордан Поп-Јорданов (електротехника), Глигор Каневче (машинство), Благој Попов (математика), Милчо Ристов (физика), Крум Томовски (архитектура), Ѓорѓи Чупона (математика) и Бојан Шоптрајанов (хемија).

Одделение за биолошки и медицински науки

Во Одделението за биолошки и медицински науки се застапени следниве научни области: биологијата, биотехнологијата, земјоделството, ботаниката, педологијата, медицината, ветерината и други биолошки науки.

Членови на Одделението се: Александар Андреевски (оториноларингологија), Илија Васков (максилофацијална хирургија), (трансфузиологија), Георги Ефремов (биохемија и молекуларна биологија), Ристо Лозановски (агроекологија), Момир Поленаковиќ (интерна медицина), Владимир Серафимовски (гастроентерохепатологија), Исак Таџер (патофизиологија) и Ѓорѓи Филиповски (земјоделски науки).

Одделение за уметности

Во Одделението за уметности се застапени следниве уметности: литературата, музиката, сликарството, скулпторството и уметничката критика.

Членови на Одделението се: Петре М. Андреевски (литература), Ташко Георгиевски (литература), Матеја Матевски (литература), Боро Митриќески (скулпторство), Божин Павловски (литература), Томе Серафимовски (скулпторство), Тодор Скаловски (музика), Георги Старделов (естетика и уметничка критика), Луан Старова (историја на француската книжевност), Гане Тодоровски (историја на македонската литература во XIX век), Васко Ташковски (сликарство) и Влада Урошевиќ (општа и компаративна книжевност).

Почесен член

Коле Чашуле (писател).

НАДВОРЕШНИ ЧЛЕНОВИ НА АКАДЕМИЈАТА

Во Македонската академија членуваат и научници и уметници од многу земји во светот чишто високи творечки резултати оставиле длабока трага

во развојот на науката и уметноста воопшто и посебно во развојот на македонската наука и уметност.

Надворешни членови на МАНУ се:

Одделение за лингвистика и литературна наука

Далибор Брозовиќ, Задар, Хрватска (филологија); Жак Гошрон, Париз, Франција (поезија и есеистика); Иван Доровски, Брно, Чешка (литературна историја); Радомир Ивановиќ, Белград, Србија и Црна Гора (литературна наука); Горан Калогера, Риека, Хрватска (македонистика и кроатистика); Зоран Константиновиќ, Инсбрук, Австрија (компаратив-

на литература); Хорас Г. Лант, Кембриџ, САД (славистика); Нуло Миниси, Неапол, Италија (филологија); Лешек Мошињски, Гдањск, Полска (славистика); Влоѓимјеж Пјанка, Виена, Австрија (словенска филологија); Рина Павловна Усикова, Москва, Русија (словенска филологија); Виктор Фридман, Чикаго, САД (славистика, балканистика).

Одделение за општите науки

Џејмс Р. Вајсман, Бостон, Масачусетс, САД (историја на уметноста и класични јазици); Милош Маџура, Белград, Србија и

Црна Гора (демографија); Владо Стругар, Белград, Србија и Црна Гора (историја).

Одделение за математичко-технички науки

Киро З'мбов, Белград, Србија и Црна Гора (хемија); Љупчо Кочарев, Сан Диего, Калифорнија, САД, (нуклеарни науки), Владимир Мајер, Загреб, Хрватска (пе-

трологија); Момчило Ристиќ, Белград, Србија и Црна Гора (технологиија); Борис П. Стојчев, Торонто, Канада (физика); Кензо Танге, Токио, Јапонија (архитектура).

Одделение за биолошки и медицински науки

Константин Апостолов, Кент, Англија (вирусологија); Ферид Мурад, Чикаго, САД (фармакологија); Роберт Солтер, То-

ронто, Канада (ортопедија); Антоние Шкоклевиќ, Белград, Србија и Црна Гора (максиллофацијална хирургија).

Одделение за уметности

Думитру М. Јон, Букурешт, Романија (литература); Митко Маџунков, Белград, Србија и Црна Гора (литература); Иван Минати, Љубљана, Словенија (литература); Хусто Хорхе Падрон, Мадрид, Шпанија (пое-

зија); Младен Србиновиќ, Белград, Србија и Црна Гора (сликарство); Горан Стефановски, Лондон, Велика Британија (литература), Киро Урдин, Кнок, Белгија (сликарство).

ИСТРАЖУВАЧКИ ЦЕНТРИ

Истражувачкиот центар за енергетика, информатика и материјали (ИЦЕИМ) е основан на 28 февруари 1986 година.

Како дел од Македонската академија, улогата на ИЦЕИМ е да ги иницира и координира националните истражувачки програми и да врши истражувања на високо ниво во одредени полиња.

Сегашните истражувања во ИЦЕИМ опфаќаат 10 долунаведени научноистражувачки проекти (првите шест финансирани од странски фондови):

1. *Energy Efficiency Strategy for Macedonia* (Стратегија за енергетиска ефикасност на Македонија),

2. *Evaluation of Technology Needs for GHG Abatement in the Energy Sector* (Евалуација на технолошки потреби за намалување на стакленичкиот ефект во енергетскиот сектор),

3. *Capacity Building for Improving the Quality of Greenhouse Gas Inventories* (Градење капацитетите за подобрување на квалитетот на инвентариите на стакленички гасови),

4. *Chaos Synchronization and Analyses of Experimental and Clinical Data* (Хаос синхронизација и анализа на експериментални и клинички податоци),

5. *Renewables for Isolated Systems – Energy Supply and Waste Water Treatment (RISE)* (Обновливи извори на енергија за изолирани системи – снабдување со енергија и третирање на отпадни води),

6. *Advanced Science and Technology Network for South East Europe (ASTENSEE)* (Унапредена научно-технолошка мрежа за Југоисточна Европа),

7. Негенерација и индикатори за одржливост,

8. Економско-еколошки аспекти на делумната суспензија на лигнитот со течено гориво во постоежните термоцентрали,

9. Развој и методи за анализа на GHG емисии,

10. Квантна теорија на атомско-молекуларните судирни процеси.

ИЦЕИМ е фокусна точка за Македонија на ИАЕА Електроенергетска

Истражувачки центар за енергетика и информатика и материјали

датотека и методологии и на УНЕСКО Светски соларен процес. Исто така ИЦЕИМ е член на Меѓународната мрежа на центри за одржлив развој и седиште на Македонскиот национален комитет на Светскиот совет за енергија.

Во ИЦЕИМ работат: шест академици, еден научен советник, еден научен соработник, двајца асистенти и еден млад истражувач.

ИЦЕИМ соработува со бројни домашни и странски научни институции.

Истражувачки центар за генетско инженерство и биотехнологија

Истражувачкиот центар за генетско инженерство и биотехнологија (ИЦГИБ) е основан на 28 февруари 1986 година. Во состав на ИЦГИБ работи Националната референтна лабораторија за моногенски болести, формирана во 1970 година.

Истражувачкиот центар за генетско инженерство и биотехнологија и лабораторијата на Центарот се опремени со современа и софистицирана опрема.

Во ИЦГИБ работат: еден редовен професор, тројца научни соработници, четворица помлади асистенти и двајца стручни соработници. Покрај нив во Центарот работат и 3–4 постдипломци, на изработка на магистерски / докторски трудови.

Во ИЦГИБ се работи на повеќе научноистражувачки

проекти од областа на молекуларните основи на најчестите наследни болести (таласемии, цистична фиброза, хемофилија, мускулна дистрофија, спинална мускулна атрофија, фрагилен х-синдром, микроделеции на у-хромозом, хемохроматоза), малигнии (канцер на дебелото црево, канцер на белите дробови, цервикален карцином) и инфективни (хепатитис С вирус, хуман папилома вирус, *Chlamidia trachomatis*, итн.) и хромозомски аномалии.

ИЦГИБ е референтна институција во Р. Македонија за примена на техниките на рекомбинантната ДНК технологија во дијагнозата и превенцијата на вродените болести, малигните болести и во судската медицина. ИЦГИБ е единствената институција која врши пренатална дијагноза на моногенските болести.

Во изминативе 15 години Центарот едуцира млади научни кадри за сопствените потреби и за потребите на други научни институции. ИЦГИБ е едукативна база на Универзитетот „Св. Кирил и

Методиј“ во Скопје за пост-дипломски студии за молекуларна биологија и генетско инженерство.

ИЦГИБ соработува со многу научни институции во земјата и во странство.

Лексикографскиот центар, како научна единица во Академијата, е основан на 28 септември 2000 година. Во минатата и во следните години Центарот работи врз подготвување на *Македонската енциклопедија*, која врз темелна научна верификација на фактите, ќе ја открие и ќе ја претстави историската и современата целина на македонската цивилизација; врз долгорочниот проект *Македонска научна и стручна терминологија*, врз макропроектот *Историја на културата на почвата на Македонија* и врз откривање, истражување и систематизирање на книжевното наследство на *Славко Јаневски*.

Во Лексикографскиот центар, покрај поголемиот број надворешни соработници, постојано се ангажирани: еден виш стручен соработник, двајца асистенти и еден технички секретар.

Реализацијата на *Македонската енциклопедија* и е доверена на посебна Редакција на Македонската енциклопедија.

Лексикографскиот центар издава свој *Билтен*, посветен на подготовките на *Македонската енциклопедија*.

Центарот работи врз подготовката на *Македонската научна и стручна терминологија*. Досега се објавени 109 броја, како и белешки кон печатениот терминолошки материјал. За реализацијата на проектот се грижат: Одборот за изработка на македонската терминологија, Лингвистичката комисија при Одборот и 30 терминолошки комисии за одделни области.

Во рамките на Центарот се работи и врз макропроектот „Историја на културата на Македонија“ од кој досега се објавени 12 томови.

Лексикографски центар

Центар за ареална лингвистика

Центарот за ареална лингвистика е научна единица при Академијата, која е основана на 28 септември 2000 година.

Во рамките на Центарот се истражува улогата на факторот простор во развитокот и во функционирањето на јазикот.

Мултикултурната и мултилингвална балканска средина претставува идеална база за истражувања од областа на ареалната лингвистика, т.е. за развивање на теоријата на меѓујазичните контакти и за изучување на механизмите на јазичната интерференција. Истовремено, ваквите истражувања водат кон попрецизното определување на местото на македонскиот јазик и неговите дијалекти во словенскиот и во балканскиот јазичен свет.

Во работата на Центарот работат тројца соработници, но и широк круг надворешни соработници од земјата и од странство.

Во Центарот се работи врз следните проекти:

1. *Меѓународни лингвистички атласи*, т.е. 1.1. *Ойшлословенски лингвис-*

тички атлас (ОЛА), и 1.2. *Atlas linguarum Europae (ALE)* - двата проекта имаат меѓународен, мултилатерален карактер и се координирани од Меѓународниот комитет на славистите; во рамките на овие проекти се врши теренска ексцерпција и историска и типолошка интерпретација на македонскиот дијалектен материјал, како и мериторна и компјутерска обработка на лингвистички карти соодветно од словенската и пошироко од европската територија. Центарот е референтен центар за компјутерска обработка на материјалите на ОЛА;

2. *Дијалектните на македонскиот јазик* - во рамките на овој проект критички се обработуваат и се подготвуваат за печат материјалите од оставнината на македонскиот лингвист Божидар Видоески;

3. *Функционалната и географската карактеристика на морфосинтаксичките балканизми*, 3.1. *Функцијата и дистрибуцијата на показателите на просјорната и временската референција во македонскиот јазик* (во балкански контекст).

Во Центарот се подготвуваат: Библиографија на македонскиот јазик, како и Македонска лингвистичка библиографија: (а) како дел од централната библиографија на славистичката лингвистика (објавувана во Полска), и (б) како дел од централната лингвистичка биб-

лиографија (објавувана во Холандија).

Заради усовршување на кадрите, Центарот организира редовни дискусии средби посветени на граматичката конфронтација на словенските и балканските јазици.

Центарот за стратешки истражувања е научна единица на Академијата, која е основана на 28 септември 2000 година.

Задачите на Центарот се: поттикнување, организирање и реализирање на истражувања, предавања и јавни дискусии за стратешки прашања што се од национално и меѓународно значење за Република Македонија. Центарот континуирано ги истражува проблемите, појавите и односите од историска, геополитичка, економска, социјална, културна и безбедносна природа и тоа од аспект на нивното долгорочно и среднорочно значење за развојот на Република Македонија како самостојна и суверена држава.

Во Центарот работат еден редовен професор, еден научен соработник, еден магистрант и еден технички секретар. Центарот има 10 реномирани надворешни соработници од разни научни области кои се постојано ангажирани во научноистражувачката и консултантската дејност.

Во тек е работата врз шест научноистражувачки проекти:

1. *Фундаментални долгорочни интереси на Република Македонија и извориите и облициите на нивното загрозување;*

2. *Населението на Република Македонија;*

3. *Балкански студии: историскиите, политичкиите, економските, културните и*

*Центар за
стратешки
истражувања*

демографскиите аспекти на односите на Македонија со соседните земји (Албанија, Бугарија, Грција и Србија);

4. Анализа на развојните индикатори на сѐопансивојто на Република Македонија по Втората светска војна;

5. Дешифрирање на симболиите на каменот од Розета (информатички истражувања) и

6. Врските меѓу Македонците и Албанците (1878–1913).

Центарот е во контакт со домашни и странски институции околу подготвува-

њето на нова истражувачка програма и нејзиното финансирање. Тој организира научни собири – тркалезни маси за актуелни прашања со учество на познати домашни и странски научни работници.

Центарот врши размена на научни кадри, трудови и документација со повеќе земји во светот, а пред сè со соседните држави.

За реализација на своите задачи Центарот е отворен за активна соработка со институции и организации во земјата и во странство со сличен карактер на активности.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКИ ПРОЕКТИ

Епиграфски извори за историјата на Античка Македонија; Македонско-полска грамаѓичка конфронтација; Русија и Македонија: заемни врски во политичкиот живот и историјата на културата; Собрани дела на Крсте Пейков Мисирков; Руска книжевна

авангарда; Микенските лични имиња; Личноста и делото на Ацо Караманов и Книжевно-теориски поими

Проектите што членовите на Одделението ги остваруваат преку Центарот за арална лингвистика се наведени во приказот за активностите на Центарот.

Одделение за лингвистика и литературна наука

Економската наука и макроекономската политика; Промени во положбата и функциите на централните банки на земјите членки на Европската монетарна унија; Релевантноста на новите макроекономски теории за економијата на Република Македонија; Македонската емиграција во Бугарија и македонскиот на-

ционален идентитет; Живописот во западна Македонија во XIII–XIV век и Развојниот пат на старохристијанската архитектура во Македонија, IV–VI век.

Проектите што членовите на Одделението ги остваруваат преку Центарот за стратески истражувања се наведени во приказот за активностите на Центарот.

Одделение за општествени науки

Пројектите на Горѓи Новаков Џонгар – живот и дело; Изучување на процесите на пренос на топлина и маса со примена на инверзниот процес; Многослојни соларни ќелии; Експериментални и теориски истражувања на прости и двојни соли и комплекси; Водородно сврзани системи во цврста состојба и во раствор – експе-

риментални и теориски истражувања и Влијание на термодинамичките објекти врз квалитетот на воздухот.

Проектите што членовите на Одделението ги остваруваат преку Истражувачкиот центар за енергетика, информатика и материјали се наведени во приказот за активностите на Центарот.

Одделение за математичко-технички науки

НАУЧНИ СОБИРИ И УМЕТНИЧКИ ПРЕЗЕНТАЦИИ

Последниве три и пол децении во Македонската академија се одржани сто и педесетина научни и свечени собири како и голем број изложби, концерти и промоции.

Меѓу собириите ги издвојуваме:

Кирило-методиевскиот (сѣа-рословенскиот) период и кирило-методиевската традиција во Македонија; Климент Охридски и улогата на Охридската книжевна школа во развојот на словенската просвета; Педесет години на македонската наука за јазикот; Македонските дијалекти во Егејска Македонија; Сѣранскиот влијанија во македонската литература и култура во 50-тите и 60-тите години; Македонската литература и култура во контекстот на медијеранската културна сфера; VIII меѓународен микенолошки конгрес. Дело на Блаже Конески - остварувања и перспективи.

Богомилството на Балканот во светлината на најновиите истражувања; АСНОМ во создавањето на државноста на македонскиот народ; 100 години од основањето на ВМРО и 90 години од Илинденското востание; Македонија во Балканските и Првата светска војна; Науката и културата за заедничка иднина на Југоисточна Европа; Етнокултурните и политичките аспекти на

формирањето на македонската нација во балканскиот културно-историски контекст; Балканот во новиот милениум; 100 години Илинден; Дело на Крсте Мисирков.

Долгорочниот економски развој на СР Македонија до 2000 година; Нерамномерниот регионален развој во економската теорија и практика; Проблеми на демографскиот развој на СР Македонија; Екологијата и економијата во условите на Македонија; Основните проблеми во економската транзиција; Актуелните проблеми на економската транзиција во Македонија и Бугарија; Ревитализација и нови технологии во сѣопанството на СР Македонија; Заштитата на човековата околина; Национална стратегија на економскиот развој на Р. Македонија; Макроекономската политика во областа на финансите (по повод 80 години од живото и 50 години насѣавна и научна дејност на акад. Ксенте Богоев); Монетарните и монетарно-внатрешните во Македонија.

Долгорочен развој на енергетиката во СР Македонија; Обновливи извори на електричната енергија во Македонија; Геотермална енергија: состојби и перспективи во Република Македонија; Актуелните правања во електроенергетиката во Ма-

ОД ЕДЕН
НАУЧЕН СОБИР

кедонија; Физика на кондензирана материја; Полијадични алгебарски структури; Примарен црнодробен канцер; Современите аспекти на вирусните хепаитиси.

Македонскиот фолклор во музичкото и во драмското творештво до 1945 година; Етничките традиции и современоста; Цивилизации на почвата на Македонија; Јазичите на почвата на Македонија; Религиозите и религиозните аспекти на материјалните и духовните култура на почвата на Македонија; Народното творештво на почвата на Македонија; Историја на идеите на почвата на Македонија и други.

Македонската академија на науките и уметностите остварува редовна и систематска активност и во организирањето на ликовни изложби во својот Ликовен салон. Досега се органи-

зирани над 80 изложби на уметници, членови на Македонската академија или на странски академии. Во Академијата е претставено ликовното творештво на основоположниците на современата македонска ликовна уметност: Никола Мариноски, Лазар Личеноски, Вангел Коџоман, Димитар Аврамовски-Пандилов, Борко Лазески, Јордан Грабулоски, Димче Коџо, Димо Тодоровски, како и на современите македонски ликовни творци: Томе Серафимовски, Димитар Кондовски, Васко Ташковски, Славко Јаневски, Боро Митриќески, Коле Манев, Димитар Малиданов, Данчо Калчев, Трајче Јанчевски, Григор Чемерски, Владимир Георгиевски, Киро Урдин и др. Во Академијата беа претставени и изложби на повеќе странски ликовни автори, членови на балкански и европски академии.

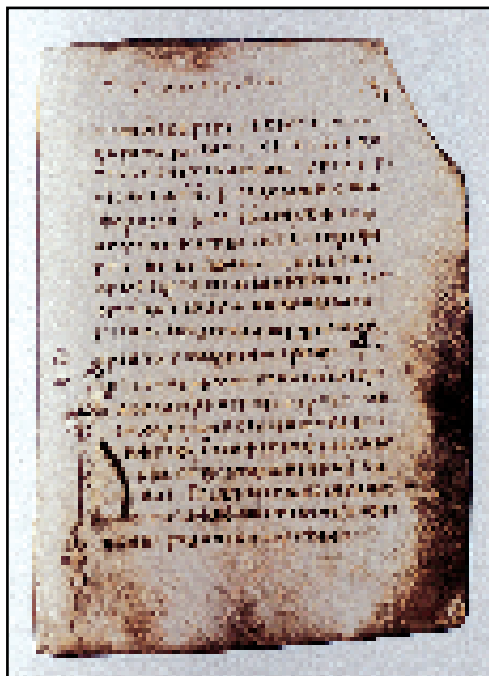
ИЗДАВАЧКА ДЕЈНОСТ

Издавачката дејност е од особена важност за Македонската академија на науките и уметностите. Од нејзиното основање до денес се објавени повеќе од 400 наслови, од кои најголемиот број се монографии, резултати од проекти и зборници од научни собири, фототипски и јубилејни изданија, потоа заеднички изданија со други академии, изданија од свечени собири и периодични изданија на одделенијата (секое одделение издава два броја годишно од научното списание „Прилози“).

Селективна библиографија на изданијата на МАНУ:

1100-годишнината од смртта на Кирил Солунски (1970); *Psalterium Sinaiticum (An 11th Century Glagolitic Manuscript from St. Catherine's Monastery, Mt. Sinai)* (1971); *Добромирово евангелие* (Кирилски споменик од XII век) (1973); *Сирумички (Македонски) ајосѿол* (Кирилски споменик од XIII век) (1990); *Studia linguistica Polono-Jugoslavica* (1982); *Tractata Myscenaea* (1987); *Кирило-методиевскиот (сѿарословенскиот) ѿериод и кирило-методиевската ѿрадиѿија во Македонија* (1988); *Климент Охридски и улоѿаѿта на Охридската*

книжевна школа во развиѿокоѿта на словенската ѿпросвета (1989); *Македонската лиѿтература и уметност во контекстот на ѿоеѿиката на социјалниот реализам* (1995); *Сѿранскиѿе влијанија во македонската лиѿтература и култура во 50-ѿте и 60-ѿте години* (1996); Блаже Конески: *Јазикот во македонската народна ѿоезија* (1971); Оливера Јашар-Настева: *Турски елементи во јазикот и сѿилоѿта на македонската народна ѿоезија* (1987); Иван Доровски: *Сѿудии за балканскиот лиѿтературен ѿроѿес во XIX и XX век* (1992); František Václav Mareš: *Makedonská gramatika* (1994); Зузана Тополињска: *Македонскиѿе дија-*

ДОБРОМИРОВО
ЕВАНГЕЛИЕ
(ФРАГМЕНТ)

лекѝи во Еџејска Македонија, кн. прва, Синѝакса, I–II дел (1995, 1997); Божидар Видоески: Дијалекѝиѝе на македонскиот ѝазик, 1–3 (1998, 1999); Блаже Ристовски: Истѝорија на македонската нација (1999); Славко Јаневски: И ѝеѝѝо џодишно време (2001); Милан Ѓурчинов: Облик и смисла (2000); Анте Поповски: Свеѝа ѝесна (2001); Блаже Ристовски: Сознаѝби за ѝазикот, лиѝератѝурата и истѝоријата (2001); Делоѝо на Блаже Конески (2002); Две американски џрамаѝики на современиот македонски сѝандарден ѝазик од Х. Г. Лант и В. А. Фридман (2003); Ѓорѓија М. Пулевски: Славјанско-македонска оѝиѝа истѝорија (2003); Крсте П. Мисирков: За македонцкиѝе работѝи (2003).

Цивилизациѝи на ѝочваѝа на Македонија (1995); Релиџиѝиѝе и релиџискиѝе асѝекѝи на маѝеријалната и духовната кулѝура на ѝочваѝа на Македонија (1996); Народноѝо ѝвореѝѝво на ѝочваѝа на Македонија (1997); Музиката на ѝочваѝа на Македонија (1999); Архитектѝурата на ѝочваѝа на Македонија (2000).

Гоце Делчев и македонското национално револуционерно движење (1973); Македонија во Ис-

ѝочната криза (1875–1881) (1978); Кресненското восѝание во Македонија 1878–1879 (1982); Боџомилсѝвоѝо на Балканот во свеѝлината на најновиѝе исѝражувања (1982); *Historia e popullit maqedonas* (1983); Истѝорија на македонскиот народ (1986); Македонија во војниѝе 1912–1918 (1991); Македонија и односиѝе со Грција (1993); Сѝо џдини од основањето на ВМРО и 90 џдини од Илинденското восѝание (1994); АСНОМ – ѝедесетѝ џдини македонска држава (1944–1994) (1995); Археолошка карта на Република Македонија, том I и II (1994, 1997); Жамила Колономос, Вера Весковиќ-Вангели: Евреѝиѝе во Македонија во Вѝората свеѝска војна (1941–1945), том I и II (1986); Македонија. Прашања од истѝоријата и кулѝурата (1999); *International Conference. The Balkans in the New Millennium. Science and culture in a joint action for peace and development* (2001).

Нерамномерен реџионален развој во економската ѝеорија и ѝракса (1980); Проблеми на демоџрафскиот развој во СР Македонија (1985); Долџорочен економски развој на СР Македонија до 2000 џодина (1986); Економијата и екологијата во условиѝе на Републи-

ка Македонија (1994); Економска транзиција (1994); Националната стратегија за економскиот развој на Република Македонија (1997); Стратегијата за извоз на Република Македонија (1999); Никола Узунов: Стојанството на Македонија (1945-1990) (2001); Макроекономската политика во областа на финансиите (2001); Приднесот на академикот Кирил Миљовски за макроекономската политика во Македонија (2003).

Етнологија на Македонците (1996); За проблематиката на регулација на Охридското Езеро (1974); Малеш и Пијанец: Природни и географски карактеристики (1980); Кирил Мицевски: Флора на Република Македонија, том 1, св. 1-5 (1985, 1994, 1995, 1998, 2001); Кирил Мицевски: Високопланинска вегетација на планината Бистра (1994); Ѓорѓи Филиповски: Почвите на Република Македонија, том I-VI (1995, 1996, 1997, 1998, 2002, 2004); Ѓорѓи Филиповски: Карактеристики на климатско-вегетациско-почвениот зон во Република Македонија (1996); Старохристијанската археологија во Македонија.

Примарен црноробен канцер (1989); Современи аспекти на

вирусните хепатитиси (1991); Современи аспекти на вирусните хепатитиси со посебен осврт на хепатитисот Ц (1994); 10 години од работата на ИЦГИБ (1996); Георги Ефремов: Молекуларно-биолошки основи на туморните заболувања (1998); Стратегија за развој на земјоделството во Република Македонија до 2005 година (2001).

СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ (ДРВО),
АКАД. БОРО МИТРИЧЕСКИ

МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

МОЗАИК
ОД ХЕРАКЛЕЈА
ЛИНКЕСТИДСКА,
БИТОЛА

Македонската академија на науките и уметностите има воспоставено соработка со поголем број академии во светот: Словенечката академија на науките и уметностите, Полската академија на науките, Академијата на науките на Чешката Република, Кралското научно друштво од Лондон, Хрватската академија на науките и уметностите, Словачката академија на науките, Руската академија на науките, Академијата за општествени науки на Австралија, Австриската академија на науките, Српската академија на науките и уметностите, Црногорската академија на науките и уметностите, Британската академија, Академијата на науките на Белорусија, Националната академи-

ја на науките на Украина, Унгарската академија на науките, Естонската академија на науките, Романската академија, Кинеската академија за општествени науки, Бугарската академија на науките, Албанската академија на науките и Фламанската академија на науките и уметностите.

Склучените договори за меѓуакадемска научна соработка содржат соработка на заеднички истражувачки проекти, учество на научни собири и уметнички приредби, студиски престои, размена на научни искуства, публикации и други информации.

Македонската академија на науките и уметностите е редовен член на Асоцијацијата на европските академии (ALLEA), на Меѓународната унија на академиите од Брисел (UAI), на Медитеранската академија и на Меѓуакадемскиот панел за прашања од меѓународен интерес (IAP), на меѓународниот совет за наука (ICSU), а соработува со Европската академија на науките и уметностите од Салцбург.

Освен со академиите со кои е воспоставена договорна научна соработка, Македонската академија на науките и уметностите комуницира и разменува мислења и искуства по разни прашања од заеднички интерес и со други странски академии и меѓународни научни организации.

АРХИВ

Архивот е стручна единица на Академијата која собира, чува, обработува, заштитува и обезбедува за користење архивски материјали создадени во работата на научните и уметничките институции, организирани од МАНУ, од членовите на МАНУ и од граѓанско-правни лица и поединци значајни за науката и уметноста.

Работата на Архивот ја раковои Одборот составен од претставници на научните одделенија и истражувачките центри на Академијата. Надлежноста на Архивот на Академијата се протега низ целата територија на Р. Македонија и е единствен архив кој е самостоен и е надвор од обединетата мрежа на Архивите на Македонија.

Архивот ја стекнува граѓата по пат на: отстапување, наследство, подарок, откуп, депонирање и по друга правна основа, но според исклучителна надлежност и предлог на Комисијата за преглед и оценка на архивската граѓа. Архивот на МАНУ во моментов располага со: 110 лични фондови, Матична архива на

МАНУ (1967), 11 збирки, 16 проекти.

Најстариот фрагмент кој се чува во Архивот на МАНУ е старословенски ракопис од XIV век, а архивските материјали се главно од XIX и од XX век. Содржински граѓата е поврзана со проучувањето на историјата, книжевноста, етнологијата, фолклорот, јазикот, уметноста, сликарството, архитектурата, музичкото творештво, правото, економијата, медицината, хералдиката, биологијата итн. Документите и ракописите се на повеќе јазици: македонски, старословенски, српскохрватски, руски, бугарски, грчки, турски, француски, германски, англиски итн.

Архивот располага со библиотечен фонд од околу 30.050 книги (лични библиотечни фондови), како и со нови ракописи (118), ретки книги (317), микрофилмови (183), магнетофонски ленти (81), видеокасети (22), повелби (97), плакети (59), музикалии (250), архивалии (66), збирка фотографии (околу 7.000) и збирка уметнички слики и предмети (215).

БИБЛИОТЕКА

РАДОМИРОВО
ЕВАНГЕЛИЕ
(ФРАГМЕНТ)

Библиотека е стручна единица на Академијата која набавува, обработува и чува библиотечни материјали, помага во унапредувањето на научната и уметничката дејност на Академијата, врши размена на изданијата на Академијата со другите академии и научни институции во земјава и странство, врши библиотечно-библиографска дејност, собира и средува материјали за научната и уметничката дејност на членовите на Академијата.

Библиотеката на Македонската академија на науките и

уметностите располага со околу 140.000 единици, од кои 50.000 монографии и 90.000 броеви на списанија и весници. Бројот на наслови на списанија и весници изнесува вкупно 1.480, од кои 185 домашни и 1.295 странски.

Работата на Библиотеката ја раководи Библиотечен одбор, составен од членови на МАНУ, кој дава општи насоки за нејзината работа, ја контролира и ја насочува набавната политика и др.

Библиотеката врши размена со 450 институции од земјата и од странство. Околу две третини од годишниот прилив на книги во Библиотеката се добиваат по пат на размена.

Набавката се базира, пред сè, врз комплетирање на научни прирачници (енциклопедии, лексикони, речници, и др.), капитални дела од светската наука и уметност, материјали од научните собири во земјава и странство, домашни монографии и набавка на домашни и странски списанија.

СОДРЖИНА

Корени	5
Академијата денес	15
Претседателство	16
Одделенија	18
Надворешни членови на Академијата	21
Истражувачки центри	23
Научноистражувачки проекти	29
Научни собири и уметнички презентации	31
Издавачка дејност	33
Меѓународна соработка	36
Архив	37
Библиотека	38

ПАНОРАМА НА СКОПЈЕ

Македонска академија на науките и уметностите

Бул. Крсте Мисирков, бр. 2 , Поштенски фах 428
1000 Скопје, Република Македонија

Секретаријат

Тел. 3235-400

Факс 3235-500

E-mail: makakad@manu.edu.mk

Истражувачки центар

за енергетика и информатика

Тел./Факс 3235-423

E-mail: jpj@manu.edu.mk

Истражувачки центар

**за генетско инженерство
и биотехнологија**

Тел./Факс 3235-411

E-mail: gde@manu.edu.mk

Лексикографски центар

Тел. 3235-530

Факс 3235-531

E-mail: leksikografski@manu.edu.mk

Истражувачки центар

за ареална лингвистика

Тел. 3235-400

Факс 3235-500

E-mail: makakad@manu.edu.mk

Центар за стратегиски

истражувања

Тел. 3535-540; Факс 3235-541

E-mail: csi@manu.edu.mk